

Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen, 180 hp

ANSLUTNA LÄROSÄTEN OBLIGATORISK VERKSAMHET

UPPSALA
UNIVERSITET

Linnéuniversitetet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

li.u LINKÖPINGS
UNIVERSITET

Instruktion till skriftligt prov

Skriftligt prov består av två delar, delprov I och delprov II. Båda delproven tillsammans omfattar två patientfall Bosse Bengtsson och Britta Berg. I patientfallen tillförs information successivt. Varje nytt ark inleds med en ingresstext som repeterar information och ger svarsalternativ till föregående arks frågor.

Miniräknare är tillåten.

Delprov I. Maxpoäng: 50 poäng

Godkänt delprov I: 33 poäng

Delprov II. Läkemedelsberäkningar markeras med *

Godkänt delprov II: Godkända läkemedelsberäkningar

Patientfall 1 Bosse Bengtsson, innehåller 16 frågor och Patientfall 2 Britta Berg, innehåller 13 frågor

Möjliga poäng i patientfall 1 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd
läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 1 poäng

Fråga 3 = 2 poäng

Fråga 4 = 2 poäng

Fråga 5 = 1 poäng

Fråga 6 = 3 poäng

Fråga 7 = 1 poäng

Fråga 8 = 1 poäng

Fråga 9 = 2 poäng

Fråga 10 = 1 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 1 poäng

*Fråga 13 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 14 = 2 poäng

Fråga 15 = 1 poäng

Fråga 16 = 3 poäng

Möjliga poäng i patientfall 2 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd
läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 3 poäng

Fråga 2 = 2 poäng

Fråga 3 = 2 poäng

Fråga 4 = 1 poäng

Fråga 5 = 2 poäng

Fråga 6 = 1 poäng

*Fråga 7 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 8 = 3 poäng

Fråga 9 = 1 poäng

Fråga 10 = 3 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 2 poäng

Fråga 13 = 3 poäng

Frågorna är konstruerade så att du måste begränsa dina svar. Du måste därför på angivet skrivutrymme ange dina svar. Om handstilen är svårläst/oläslig kan bedömning av svaret påverkas. Om du garderar dig genom att räkna upp fler svarsalternativ än vad som efterfrågas, rättas endast de först angivna svarsalternativen.

Provet ska ligga till vänster så långt upp mot bordshörnet som möjligt, *upp och ned*, och du börjar med det översta arket och vänder ett i taget. Besvarat ark läggs *upp och ned* i den färgade plastmappen till höger på bordet. Ta därefter nästa ark och vänd det rätt. Det är inte tillåtet att gå fram och tillbaka i tentamen. Det får bara finnas ett rättvänt vitt ark framme. Lagt ark ligger. Om du behöver kladdpapper finns det färgat papper att tillgå.

Kom ihåg att skriva ditt kodnummer på varje ark. Om du felaktigt eller av misstag får upp arken i fel ordning skall du omgående kontakta tentamensvakt. Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

Således får endast det färgade instruktionsbladet, färgat kladdpapper och ett vitt rättvänt ark finnas framme samtidigt under examinationen.

När du är färdig med tentamen, lägg den färgade plastmappen i det kodmärkta kuvertet och lämna till tentamensvakten. **Lycka till!**

KOD _____

Detta är nu provets sista sida.
Resultatet publiceras utifrån kodlista.

Om du av misstag startat med denna sida: kontakta omgående tentamensvakt.
Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

KOD _____

Eftersom läkaren även misstänker att Britta har urinvägsinfektion skall hon även lämna ett urinprov. Hon har inte kissat sedan igår kväll. Du instruerar Britta inför provtagningen om att: tvätta händerna innan provtagningen, tvätta underlivet, sära på blygdläpparna och att ta mittstråle prov. Du besöker Britta igen på eftermiddagen och då har hon fortfarande feber och är trött och medtagen och ligger till sängs. Under tiden du är där kommer dottern. Du ger Britta och dottern råd för hur Britta kan lindra verkningarna av febern. Du ger henne egenvårdsråd som t.ex. att byta fuktiga kläder, byta fuktiga sängkläder, ha tunna sängkläder, ha svalt i rummet genom att öppna fönstret och att duscha.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Proverna visar att Britta har en urinvägsinfektion och läkaren ordinerar antibiotika. Läkaren ber dig ta läkemedel ur kommunens jourförråd för att Britta så snabbt som möjligt skall komma igång med behandlingen. När du kommer till Britta ser du att hon är allmänpåverkad. Du misstänker att hon fått sepsis och ringer 112 för att tillkalla ambulans. Under tiden du väntar på ambulansen kontrollerar du Brittans vitala parametrar med hjälp av MEWS.

13. Vilka är de sex kontrollerna som genomförs enligt MEWS för att bedöma patientens status? (0,5p/kontroll) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

Britta åker in med ambulans till sjukhuset där hon behandlas för sepsis.

KOD _____

Britta erbjuds dagverksamhet med rehabilitering och där trivs hon. Hennes kondition förbättras och hon börjar att bry sig om sitt utseende och mår mycket bättre. Efter juluppehållet kommer inte Brita till dagverksamheten. Ett par dagar senare kallas du till hennes lägenhet där Britta ligger till sängs, är medtagen och har feber. Du kontakter läkaren på vårdcentralen som ordinerar urinprov och venprov. Du börjar med att ta blodprov och innan du tar provet kontrollerar du Brittans identitet mot remissen och märkningen av provrören, före provtagning bör Britta sitta och vila 15 minuter, om blodtrycksmanschett används bör den pumpas upp till 40mmHg, Britta skall inte göra handknytningar då provresultatet kan påverkas, det gäller också om serumrör tas före koagulationsrör, att det kan ge felaktigt analysresultat. Stasen bör släppas då det kommer blod i första röret och den bör inte sitta längre än 1 minut och ett provrör med tillsats skall blandas direkt efter att det fyllts med blod.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Eftersom läkaren har misstanke om urinvägsinfektion skall Britta lämna en urinodling. Hon har inte kissat sedan igår kväll. För att provsvaret skall bli tillförlitligt instruerar du Britta om hur provtagningen ska gå till. Då hon är trött och tagen följer du med henne in på toaletten för att stödja henne om det behövs.

11. Ange 4 instruktioner som du ger Britta om hur urinprovet ska tas för att analysvaret ska bli så tillförlitligt som möjligt. (0,5p/instruktion) (2p)

1	
2	
3	
4	

Du besöker Britta igen på eftermiddagen och då har hon fortfarande feber, är trött och medtagen och ligger till sängs. Hon har till och med svårt att vända sig och ändra läge i sängen. Under tiden du är där kommer dottern. Du ger Britta och dottern råd för hur Britta lindra obehag och negativa effekter av febern.

12. Ge Britta 4 egenvårdsråd om hur hon kan lindra obehag och negativa effekter av febern, förutom att använda läkemedel. (0,5p/råd) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Du besöker Britta en gång var annan vecka för att dela hennes dosett. Hon blir mer och mer inbunden och verkar ha tappat intresset för sina barn och barnbarn. Hon börja även se ovårdad ut och du misstänker att hon drabbats av en depression. Hon visar tecken som energiförlust, minskat självförtroende, skuld känslor, självförebärelser och självmordstankar. Nästa gång du kommer på besök har du med dig två mätskalor, Geriatric Depression Scale för att screena för depression hos äldre och Downton Fall Risk Index för att screena för fallrisk. I din bedömning kommer du fram till att Britta kan vara på gång att utveckla depression samt att hon har tydlig fallrisk. Patientsäkerhetslagen ålägger kommunen att arbeta med fallprevention.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

För att stödja Britta erbjuds hon dagverksamhet med rehabilitering, vilket hon accepterar. Efter en tid börjar hon trivas på dagverksamheten, hennes kondition förbättras, hon börjar bry sig om sitt utseende och hon mår mycket bättre. Julen närmar sig och Britta ser fram mot att fira den tillsammans med sina barn och barnbarn. Efter juluppehållet kommer inte Britta till dagverksamheten och ett par dagar senare tillkallar dottern din hjälp och du går till hennes lägenhet. Britta ligger till sängs, är medtagen och har feber. Hon vill absolut inte åka till vårdcentralen, du kontaktar därför distriktsläkaren på telefon. Läkaren ordinerar urinprov och venprov. Du börjar med att ta blodprov men du har svårt att lokalisera Brittias vener.

10. Nedan följer frågor om venprovtagning. (0,5p/fråga) (3p)

<i>Hur länge bör Britta vila före provtagningen?</i>	
<i>Om du använder blodtrycksmanschett som stas, hur högt tryck skall då anläggas?</i>	
<i>Varför ska Britta inte göra handknytningar eller utsättas för klappning på venen?</i>	
<i>När bör stasen släppas?</i>	
<i>Varför skall du ta koagulationsrör före serumrör vid provtagningen?</i>	
<i>När ska rör med tillsats blandas?</i>	

KOD _____

Britta, har efter en fallolycka ådragit sig en stabil bäckenfraktur har blivit utskriven från sjukhuset. Hon har fortfarande smärta och är orolig över sin situation och sin framtid och kontaktar kommunen för att få stöd. Du kontaktas av biståndsbedömare som ber dig göra ett hembesök hos Britta. När du är hos Britta berättar hon att hon känner sig orolig över att feldosera sina läkemedel. Hon ber om hjälp att få dem delade i dosett.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Du besöker Britta en gång varannan vecka för att dela hennes dosett. Du märker att hon blir mer och mer nedstämd, inbunden, försjunken i sig själv och socialt isolerad, t.ex. att hon inte umgås med sina barn och barnbarn. Hon börjar även se ovårdad ut, dröjer med att svara på tilltal, har svårt att komma ihåg vad ni kommit överens om och blir irriterad eller ledsen och ångestfylld när du påminner henne. Hon rör sig även långsamt och har utslätad mimik. Du misstänker att hon drabbats av en depression.

8. *Ange 6 specifika tecken på depression som du kan se hos Britta förutom det ovan angivna (0,5p/tecken) (3p)*

1	
2	
3	
4	
5	
6	

Du besöker Britta nästa dag igen och då har du med dig två mätskalor, Geriatric Depression Scale 20 för att screena för depression hos äldre och Downton Fall Risk Index för att screena för fallrisk. I din bedömning kommer du fram till att Britta har depression samt att hon har tydlig fallrisk. Du inspekterar hennes lägenhet och kommer fram till att det behövs förebyggande åtgärder för att minska risken för fall i t.ex. badrummet.

9. *Vilken lagstiftning ålägger vårdgivaren att arbeta med åtgärder som fallprevention förutom HSL? (1p)*

KOD _____

Britta Berg 74 år som har osteoporos ådrog sig en stabil bäckenfraktur när hon cyklade omkull. I och med att Britta är trött och medtagen samt att hon tar Tramadol® mot smärta ökar hennes fallrisk. Fyra enkla preventiva åtgärder som du kan genomföra på vårdavdelningen är t.ex. att ta bort hinder och överflödiga saker, se till att ringsignal/larm fungerar och att ringklockan är lättillgänglig, låsa säng och sängbord, se till att stolar har karmar och rätt sitthöjd, samt att se till att det finns fria gångytor i korridoren. Preventiva råd som kan ges till Britta kan t.ex. vara att instruera henne att resa sig upp långsamt och vara uppmärksam på yrsel och att informera henne om betydelsen av att använda stadiga skor.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

När Britta kommer hem från sjukhuset har hon fortfarande smärta och är orolig över sin situation och sin framtid. Hon kontaktar kommunen för att få stöd. Du kontaktas av biståndshandläggaren som ber dig göra ett hembesök hos Britta. När du är hos Britta berättar hon att hon känner sig orolig för att feldosera sina läkemedel. Hon ber om hjälp att få dem delade i en dosett.

Alvedon®

Filmdragerad tablett 500 mg Analgetikum, antipyretikum

Aktiv substans: Paracetamol

Dosering Vuxna: Filmdragerade tabletter 500 mg: 1-2 tabletter var 4–6 timme, högst 4 gånger per dygn.

Filmdragerad tablett 500 mg (vita, avlång med skåra, märkta ALVEDON, 7,7×16 mm) 100 styck burk

Tramadol Retard Actavis®

Depottablett 100 mg Analgetikum

Aktiv substans: Tramadol

Dosering Vuxna och ungdomar äldre än 12 år: Startdosen är vanligen 100 mg, två gånger dagligen, morgon och kväll. Beroende på patientens behov kan påföljande dos tas tidigare än 12 timmar efter föregående dos, men får ej tas tidigare än 8 timmar efter föregående dos. Under inga omständigheter ska mer än två doser tas under en 24-timmarsperiod.

Depottablett 100 mg Benvita, runda bikonvexa depottabletter, 9,1 mm diameter, 100 styck blister

Britta har 48 tabletter Alvedon® 500 mg och 54 depottabletter Tramadol® 100 mg kvar. Hon är ordinerad tablett Alvedon® 500 mg 2 tabletter 3 gånger dagligen och depottablett Tramadol® 100 mg 1 tablett 2 gånger dagligen.

*7. Svara på nedanstående frågor om läkemedelsberäkning (Rätt svar=Godkänt)

Hur många dagar räcker Brittas Alvedon® med nuvarande dosering?	
Hur många dagar räcker Brittas Tramadol® med nuvarande dosering?	

KOD _____

Britta Berg 74 år som har osteoporos föll när hon var ute och cyklade och ådrog sig en stabil bäckenfraktur. Obehandlad smärta hos äldre personer som Britta kan innebära orörlighetskomplikationer, fördröjd mobilisering, att inte kunna klara den vardagliga livsföringen och sömnstörningar. Britta skattar sin smärtintensitet till VAS 6. I och med att ingen läkare är på plats kontaktas läkare på telefon för att få ordination av smärtlindring. I samband med telefonordination skall du dokumentera namn på den som ordinerat läkemedlet och tidpunkt för ordinationen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ ORTPEDAVIDELNING

Ett par timmar senare går du och sjuksköterskestudenten Emina in till Britta. Britta berättar att smärtan har minskat, men att hon fortfarande är trött och tagen. När ni är tillbaka på expeditionen ger du Emina i uppdrag att läsa på om Tramadol[®]. Emina berättar att vanliga biverkningar är trötthet, yrsel och illamående. Utifrån de uppgifterna diskuterar ni att läkemedlet kan öka fallrisken och hur det kan förebyggas. Ni kontaktar sjukgymnasten och Britta får en rullator och även antihalkstrumpor.

5. *Ge förslag på 4 preventiva åtgärder som du genomför i vårdmiljön på avdelningen för att minska fallrisken för Britta. (0,5p/åtgärd) (2p)*

1	
2	
3	
4	

6. *Ge förslag på 2 preventiva råd som du ger till Britta så att hon själv kan minska risken att falla på avdelningen förutom att använda gånghjälpmedel och antihalkstrumpor. (0,5p/råd) (1p)*

1	
2	

Britta återhämtar sig och efter en vecka på sjukhuset åker hon hem.

KOD _____

Britta Berg 74 år lever ensam, hon har två barn och fyra barnbarn. Britta har arbetat som undersköterska fram till hon var 61 år då hon gick i förtidspension på grund av ryggbesvär och ångestproblematik, hon har även utvecklat osteoporos. Igår när hon var ute och cyklade föll hon omkull och ådrog sig en stabil bäckenfraktur. Handledsfraktur är vanligt vid osteoporos. Riskfaktor för primär osteoporos är låg kroppsvikt och riskfaktor för sekundär osteoporos är kortisonbehandling. Intag av vitamin D och Kalcium kan motverka osteoporos och patienter med fallrisk bör få information om användning av höftskyddsbyxor. Britta visar tydliga tecken på smärta och ni genomför en smärtanalys. Akut smärta kan utlösa en stressreaktion som aktiverar det sympatiska nervsystemet, vilket kan visa sig t.ex. genom ökat blodtryck och puls, samt ökad andningsfrekvens och blek hud.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ ORTOPEDAVDELNING

Efter att ni genomfört smärtanalysen diskuterar du med sjuksköterskestudenten Emina vilka konsekvenser obehandlad smärta kan få för Britta.

3. *Ge 4 exempel på vad obehandlad smärta kan få för konsekvenser för Britta, förutom att det bidrar till dålig erfarenhet av vårdtiden och ett allmänt nedsatt välbefinnande. (0,5p/svar) (2p)*

1	
2	
3	
4	

Vid smärtanalysen skattar Britta smärtans intensitet till VAS 6. Du bedömer att hon behöver smärtlindring. I och med att ingen läkare är på plats kontaktar du läkare på telefon för att få ordination av smärtlindring. Läkaren ordinerar smärtstillande läkemedel.

4. *Vilka två uppgifter skall du som sjuksköterska dokumentera, förutom läkemedlet, styrkan, dosen, din egen signatur och datum, när du får telefonordinationen? (0,5p/svar) (1p)*

1	
2	

KOD _____

Britta Berg**Totalt 13 frågor, maximalt 25 poäng och en fråga om läkemedelsberäkning (fråga 7)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Britta Berg 74 år lever ensam, hon har två barn och fyra barnbarn. Britta har arbetat som undersköterska fram till hon var 61 år då hon gick i förtidspension på grund av ryggbesvär och ångestproblematik, hon har även utvecklat osteoporos. Britta har under många år kunnat ägna sig åt barn, barnbarn och nu även barnbarnsbarn. Igår när hon var på väg till ett barnbarn cyklade hon omkull och är nu inlagd på sjukhus.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ ORTOPEDAVIDDELNING

När du börjar ditt arbetspass får du rapport om Britta, som i samband med en cykelolycka har ådragit sig en stabil bäckenfraktur. Du har med dig sjuksköterskestudenten Emina och ni diskuterar riskfaktorer för osteoporos. Innan ni går in till Britta har Emina läst på om osteoporos.

1. Svara på nedanstående frågor om osteoporos. Markera det svar som är rätt. (0,5p/svar) (3p)

<i>Vilket av följande är en riskfaktor för primär osteoporos?</i>	<i>Låg kroppsvikt</i>	<i>Normal kroppsvikt</i>	<i>Hög kroppsvikt</i>
<i>Vilket av följande läkemedel utgör en riskfaktor för sekundär osteoporos?</i>	<i>Insulin</i>	<i>Kortison</i>	<i>Acetylsalicylsyra</i>
<i>Vilken av följande är en vanlig osteoporosrelaterad fraktur?</i>	<i>Lateral malleolfraktur</i>	<i>Tibiafraktur</i>	<i>Radiusfraktur</i>
<i>Vilken av följande vitaminer ges för att motverka osteoporos?</i>	<i>Vitamin B</i>	<i>Vitamin C</i>	<i>Vitamin D</i>
<i>Vilken av följande elektrolyter ges för att motverka osteoporos?</i>	<i>Kalium</i>	<i>Kalcium</i>	<i>Natrium</i>
<i>Vilket av följande skydd bör patienter med osteoporos och fallrisk ges information om?</i>	<i>Knäskydd</i>	<i>Höftskyddsbyxor</i>	<i>Armbågsskydd</i>

Emina och du samtalar med Britta och ni får uppfattningen om att hon är smärtpåverkad. Ni genomför en smärtanalys där Britta skattar och beskriver sin smärta. Efteråt diskuterar du med Emina om vad som händer i kroppen i samband med akut smärta och att smärtan utlöser en stressreaktion som aktiverar det sympatiska nervsystemet.

2. Ange 4 observerbara kroppsliga symtom som kan orsakas av den sympatikuspåverkan som uppstår på grund av Brittas akuta smärta. (0,5p/svar) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Bosse Bengtsson 73år har Parkinsons sjukdom och har varit inlagd på sjukhusets infektionsavdelning i 5 dagar för att få vård på grund av influensa. Nu är Bosse hemma igen och där uppdagas att han har problem med obstipation. Det vanligaste symptomet på ett ev. fekalom är diarré, tarmmotoriken är som mest aktiv efter intagen frukost, den första åtgärden att vidta vid problem med obstipation är att kartlägga och åtgärda bakomliggande orsaker och man bör vara extra uppmärksam på om en person har svårt att få i sig tillräckligt med vätska vid intag av fiberrik kost. Du dokumenterar den planerade och genomförda omvårdnaden kring Bosse i enlighet med Patientdatalagen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Bosses fru Elin berättar att hon brukar hjälpa sin make med munhygien och att han har de egna tänderna intakta. Du genomför en ROAG-bedömning. Elin berättar att hon undviker att servera Bosse för mycket sötade eller sura drycker och undrar om det finns något mer hon kan göra för att främja makens munhälsa.

16. Svara på frågorna nedan om munhälsa. (0,5p/svar) (3p)

<i>Informera om 2 risker med dålig munhälsa, förutom att Bosse kan få karies och tandvärk. (0,5p/svar) (1p)</i>	1	
	2	
<i>Ge förslag på 4 lämpliga munvårdsåtgärder som Bosses maka kan hjälpa till med i hemmet, förutom att inspektera munhålan, smörja läpparna och borsta tänderna med fluortandkräm och elektrisk tandborste. (0,5p/munvårdsåtgärd) (2p)</i>	1	
	2	
	3	
	4	

Bosse kan med stöd av hemsjukvård fortsätta att bo hemma, vilket både han själv och frun uppskattar.

KOD _____

Bosse Bengtsson har Parkinsons sjukdom och har blivit inlagd på sjukhusets infektionsavdelning för att få vård på grund av influensa. Efter ett par dagar får Bosse problem med värk i mellangärdet och blir insatt på det syrahämmande läkemedlet Nexium®.

Bosse har tillfrisknat från sin influensa och vårdas nu i hemmet med stöd av hemsjukvård.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Du ska träffa Bosse för första gången. När du kommer hem till Bosse får du av frun höra att han blivit allt mer sängliggande. Han har svårt att äta och dricka och i samtalet framkommer att Bosse också lider av obstipation, vilket påverkar matlusten. Du funderar över olika aspekter att tänka på i samband med obstipation.

14. Besvara nedanstående frågor genom att sätta kryss för rätt svar. (0,5p/fråga) (2p)

<i>Vid långvarig obstipation kan fekalom bildas. Vilket är det vanligaste symtomet på fekalom?</i>	<i>Illamående</i>	<i>Diarré</i>	<i>Försämrad aptit</i>
<i>Vilken tid på dygnet är tarmmotoriken mest aktiv?</i>	<i>Efter intagen frukost</i>	<i>Efter intagen lunch</i>	<i>På kvällen</i>
<i>Vilken åtgärd skall i första hand vidtas när en person får problem med obstipation?</i>	<i>Ge laxantia</i>	<i>Kartlägga och åtgärda bakomliggande orsaker</i>	<i>Ge katrinplommon</i>
<i>Vad bör man vara extra uppmärksam på om en person intar fiberrik kost för att förebygga obstipation?</i>	<i>Om personen får i sig tillräckligt med vätska</i>	<i>Om personen är förvirrad</i>	<i>Om personen har sväljnings-svårigheter</i>

Du dokumenterar den planerade och genomförda omvårdnaden kring Bosse.

15. Vilken lag reglerar huvudsakligen journalföringen? (1p)

KOD _____

Bosse Bengtsson som har Parkinsons sjukdom har blivit inlagd på sjukhusets infektionsavdelning för att få vård på grund av influensa. Du är patientansvarig sjuksköterska. Innan du utför ankomstsamtalen diskuterar du med sjuksköterskestudenten Hanna om omvårdnadsdokumentationens olika delar. I allmänna uppgifter ingår närstående, i omvårdnadsanamnes ingår levnadsvanor/livsstil, i omvårdnadsstatus ingår smärta och i omvårdnadsepikris ingår omvårdnads-diagnos/omvårdnadsstatus. Ni gör en fallriskbedömning med hjälp av Senior alert[©], två andra riskområden är risk för trycksår och risk för malnutrition.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ INFEKTIONS-AVDELNING

Efter att Bosse har vårdats några dagar på er avdelning uppger han att han har börjat få värk i mellangärdet och berättar att han tidigare behandlats för magsår. Du informerar läkaren och får ordination på syrahämmande läkemedel. Bosse skall inleda sin behandling med en intravenös bolusdos, 80 mg Nexium[®].

Nexium[®]

Pulver till injektions/infusionsvätska, lösning 40 mg (vit, porus pulverkaka eller pulver)

Syrahämmande medel – protonpumpshämmare

Aktiv substans: Esomeprazol

ATC-kod: A02BC05

Beredning av infusionskoncentrat

Infusion bolusdos 80 mg: Lösningen för infusion iordningställs genom att lösa innehållet i två injektionsflaskor a'40 mg med frystorkad esomeprazol i 100 ml 0,9 % natriumkloridlösning för intravenöst bruk.

***13. Svara på frågorna nedan. (Rätt svar=Godkänd)**

<i>a) Vilken styrka får den ordinerade infusionen med Nexium[®] efter att du löst läkemedlet i natriumklorid enligt anvisningen i FASS? Ange svaret i mg/ml.</i>	
<i>b) Hur många droppar/minut ska infusionshastigheten ställas in på för att infusionen skall administreras på 30 minuter? Droppaggregatet ger 20 droppar/ml. Ange svaret i hela droppar, avrunda antingen uppåt eller nedåt.</i>	

KOD _____

Bosse Bengtsson har Parkinsons sjukdom. Han har nu misstänkt influensa. Du har hand om Bosse på infektionsavdelningen där du arbetar och kontrollerar om Bosse har urin i urinblåsan med hjälp av en bladderscan. Mängden urin i blåsan ska inte överstiga 400- 500 ml då risk för kvarstående problem p.g.a. uttänjd blåsa föreligger. Du vårdar Bosse och misstänker att han är dehydrerad. Du gör därför följande kontroller; kontroll av blodtryck, perifer kyla, kontroll av hudens elasticitet och frågar Bosse om han är uttalat törstig. Du resonerar med Hanna som är sjuksköterskestudent om att förluster via perspiratio i Bosses fall är vätskeförlust från svettning eller avdunstning från huden. Du berättar också att du nu är observant kring eventuell oliguri, vilket innebär nedsatt urinproduktion över dygnet.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ INFEKTIONSDELNINGEN

Du får ordination på intravenös vätska och administrerar detta. Du fortsätter sedan ditt omhändertagande med det ankomstsamtal för att få reda på mer om Bosse och hans situation. Du har med dig sjuksköterskestuderanden Hanna och innan ni genomför samtalet, diskuterar ni de olika delarna i omvårdnadsdokumentationen.

11. Sätt ett kryss för det alternativ som ingår i respektive område som ska dokumenteras. (0,5p/rätt svar) (2p)

<i>Allmänna uppgifter</i>	<i>Aktivitet</i>	<i>Överkänslighet</i>	<i>Närstående</i>
<i>Omvårdnads-anamnes</i>	<i>Kommunikation</i>	<i>Levnadsvanor/Livsstil</i>	<i>Säkerhet</i>
<i>Omvårdnads-status</i>	<i>Vårderfarenhet</i>	<i>Smärta</i>	<i>Daganteckning</i>
<i>Omvårdnads-epikris</i>	<i>Omvårdnadsdiagnos/ Omvårdnadsstatus</i>	<i>Tidigare medicinska sjukdomar</i>	<i>Tidigare läkemedel</i>

Bosses fru Elin berättar för er att hennes make fortfarande kan gå självständigt, men att det blivit svårare den sista tiden. Du bestämmer dig för att göra en riskbedömning och utgår från bedömningsinstrument i Senior alert[®].

12. Ange 2 riskområden förutom risk för fall som ingår i Senior alert[®]. (0,5p/risk) (1p)

1	
2	

KOD _____

Bosse Bengtsson är 73 år och har Parkinsons sjukdom. En kväll får Bosse halsont och kroppsvärk, över 39 grader i feber och fryser. Det är influensatider och Bosse får rådet att uppsöka sjukhus för att få vård i och med att han har Parkinsons sjukdom. Du kontrollerar Bosses syresättning i perifert blod och pulsfrekvens med en pulsoximeter och gör följande kliniska observationer; räknar andningsfrekvens, iakttar andningsrytm, observerar dyspné och eventuella slemproblem. Trots att han har hög feber är det inte aktuellt att han skall få antibiotika eftersom influensa är ett virus som inte svarar på antibiotika. Om blodprovet Crp är kliniskt förhöjt, påvisas en bakteriell infektion.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ INFEKTIONSAVDELNING

När du kontrollerar Bosses vitala parametrar frågar du honom när han kissade senast. Bosse har inte orkat gå på toaletten på hela dagen men känner sig inte kissnödig heller. Du undersöker därför om det finns urin i blåsan.

8. Svara på frågorna nedan. (0,5p/svar) (1p)

<i>Ange ett vanligt medicin-tekniskt hjälpmedel du kan använda för att ta reda på hur mycket urin Bosse har i urinblåsan, utan att behöva kateterisera. (0,5p)</i>	
<i>Ange i ml vilken urinmängd som inte bör överstigas i urinblåsan. (0,5p)</i>	

Din kontroll av Bosses urinblåsa påvisade endast ca 50 ml urin och du misstänker att han behöver mer vätska. Du har kontrollerat blodtrycket som är 105/55. Bosse är vaken och adekvat och kan svara på dina frågor. Du vill nu samla information som kan påvisa att han är dehydrerad, innan du ringer läkaren.

9. Ange 4 kontroller/observationer som du gör för att kliniskt bedöma om Bosse är dehydrerad, förutom att du redan har kontrollerat diures och blodtryck? (0,5p/kontroll) (2p)

1	
2	
3	
4	

Du passar på att diskutera Bosses vätskebalans med Hanna, som är sjuksköterskestudent.

10. Svara på nedanstående frågor om diures och vätskebalans. (0,5p/svar) (1p)

<i>Ge 1 exempel på <u>vätskeförluster via perspiratio</u> för Bosse? (0,5p)</i>	
<i>Du förklarar för Hanna att du är observant kring uppkomst av eventuell <u>oliguri</u> hos Bosse. Vad betyder <u>begreppet oliguri</u>? (0,5p)</i>	

KOD _____

Bosse Bengtsson är 73 år och har Parkinsons sjukdom. En kväll får Bosse halsont och kroppsvärk, över 39 grader i feber och fryser. Det är influensatider och Bosse får rådet att uppsöka sjukhus för att få vård i och med att han har Parkinsons sjukdom. Innan ni träffar Bosse diskuterar du och sjuksköterskestudenten Hanna olika smittors spridningsvägar; HIV och Creutzfeld-Jacobs sjukdom sprids inte via indirekt kontaktsmitta, MSRA kan spridas via luftburen smitta, Calicivirus kan spridas via droppsmitta, Legionella kan spridas via luftburen aerosol, Staphylococcus aureus (S. Aureus) och grupp A streptokocker (GAS) sprids med luftburen smitta. När Bosse och makan kommit till er avdelning berättar han för dig att har ont i kroppen och undrar om han kan få något läkemedel som är smärtlindrande. Två receptfria verksamma substanser som har både antipyretisk och analgetisk effekt är paracetamol och ibuprofen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ INFEKTIONSAVDELNING

Du fortsätter att utföra en klinisk bedömning och observerar att Bosse ser ut att vara varm och svettig men lugn. Du har samtalat med Bosse så du vet därför att han har fri luftväg och fokuserar på att noggrant utvärdera andningen (Breathing).

6. Svara på frågorna nedan rörande dina kontroller/observationer av Bosse. (0,5p/svar) (3p)

<i>Du använder en pulsoximeter som hjälp för att utvärdera Bosses status. Ange 2 olika vitala parametrar som du kan registrera med hjälp av en pulsoximeter? (0,5p/parameter) (1p)</i>	1	
	2	
<i>Ange 4 <u>observationer/kontroller</u> du gör i din kliniska bedömning av Bosses andning (breathing), förutom att kontrollera andningsfrekvens och använda pulsoximeter? (0,5p/svar) (2p)</i>	1	
	2	
	3	
	4	

Läkaren misstänker att Bosse har influensa och avvaktar med antibiotikabehandling tills svar på odlingen har kommit. Ni följer vitala parametrar och hans temperatur. Bosse undrar varför han inte sätts in på antibiotika och du förklarar varför.

7. Besvara frågorna nedan. (0,5/svar)(1p)

<i>Varför har inte antibiotika någon effekt vid influensa? (0,5p)</i>	
<i>Ange 1 kliniskt blodprov <u>förutom blododling och SR</u> som påvisar en pågående infektion hos Bosse (0,5p)</i>	

KOD _____

Bosse Bengtsson är 73 år och har Parkinsons sjukdom. Han har blivit sämre i sin sjukdom och besöker läkaren på vårdcentralen tillsammans med sin maka. Orsaken till Parkinsons sjukdom är förlust av nervceller som bildar dopamin. Ett läkemedel som ofta används är Madopark mite®. Läkarebesöket medför en medicinändring och efter några veckor har symtomen lindrats något. Du och läkaren diskuterar om compliance, som är följsamhet till läkemedelsordinationer. Tre exempel på anledningar till att Bosse medvetet skulle ha låg compliance är att han inte mår bra av läkemedlet, att han tycker det är för dyrt och en avsaknad av sjukdomsinsikt.

Under samtalet med läkaren fastställdes att Bosse har en god compliance och han får en ökad dos läkemedel fördelat under dagen. Efter några veckor har symtomen lindrats något. En kväll får Bosse kraftig kroppsvärk, halsont och fryser. Elin kontrollerar Bosses temperatur och ser att han har över 39 grader i feber. Eftersom det är influensatider vill Bosse avvakta med att uppsöka vård, men Elin ringer i alla fall 1177 för att få råd. Eftersom Bosse har sin grunddiagnos och dessutom är väldigt påverkad av sin feber, ger sjuksköterskan rådet att uppsöka sjukvård.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ INFEKTIONSAVDELNING

Du arbetar på en infektionsavdelning och får rapport från akutmottagningen om att en man med Parkinsons sjukdom och misstänkt influensa ska läggas in på avdelningen. Du har med dig sjuksköterskestudenten Hanna. Ni diskuterar hur olika infektionssjukdomar smittar och hur viktigt det är med kunskap kring spridningsvägar.

4. Fyll i det påstående som stämmer nedan angående smittors olika spridningsvägar. (0,5p/svar) (2p)

<i>Påstående</i>	<i>Sant</i>	<i>Falskt</i>
<i>Creutzfeld-Jacobs sjukdom och HIV <u>sprids inte</u> via indirekt kontaktsmitta</i>		
<i>MSRA (meticillinresistent <i>Staphylococcus aureus</i>) <u>sprids inte</u> via luftburen smitta</i>		
<i>Calicivirus (som orsakar vinterkräksjuka) <u>sprids via</u> droppsmitta</i>		
<i>Legionella <u>sprids</u> via luft/vattenaerosol</i>		
<i><i>Staphylococcus aureus</i> (<i>S. Aureus</i>) och grupp A streptokocker (GAS) <u>sprids inte</u> med luftburen smitta</i>		

När Bosse och hans fru kommer till avdelningen presenterar du dig. Bosse berättar genast för dig att han har ont i kroppen och undrar om han skulle kunna få något smärtlindrande.

5. Ge exempel på 2 receptfria verksamma substanser som kan bli aktuella att ge till Bosse som både har antipyretisk och analgetisk effekt. (0,5p/svar) (1p)

1	
2	

KOD _____

Bosse Bengtsson är 73år och har diagnostiserats för Parkinsons sjukdom. Bosses fru, Elin är bekymrad över sin make och hon tycker att han börjar bli sämre i sin sjukdom. Elin övertalar honom att de ska ringa och boka tid på vårdcentralen. I samtalet frågar du efter specifika tecken och det framkommer att han nu har problem med rigiditet, tremor, ökad salivation och nedsatt mimik.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRALEN

Under telefonsamtalet har du fått reda på mer om Bosses tillstånd. Frun berättar för dig att hon är medveten om att man vid Parkinsons sjukdom kan behöva justera medicinen. Du bokar in ett läkarbesök till Bosse och resonerar med läkaren om diagnos och behandling.

2. Kryssa i rätt ruta i nedanstående frågor om Parkinsons sjukdom. (0,5p/svar) (1p)

<i>Vilka patofysiologiska förändring sker i hjärnan och orsakar symtomen vid Parkinsons sjukdom?</i>	Förlust av nervceller som bildar dopamin	Inflammatorisk process som skadar myelinet	Förändringar i form av plack och tangles som leder till att en stor del av hjärnans nervceller förtvinar.
<i>Vilket av följande är ett läkemedel som används för att minska symtom av Parkinsons sjukdom?(aktiv substans i parentes)</i>	Detrusiol® (tolterodin)	Cisordinol® (zuklopentixol)	Madopark Quick mite® (benserazid+levodopa)

Du resonerar också om läkemedel, medicinering och compliance för Bosse.

3. Svara på frågorna nedan rörande compliance (0,5p/rätt svar) (2p)

<i>Vad menas med begreppet compliance i detta sammanhang?(0,5p)</i>	
<i>Ge 3 exempel på vad som skulle kunna orsaka att Bosse medvetet har låg compliance?(0,5p/rätt svar) (1,5p)</i>	1
	2
	3

KOD _____

Delprov I	Poäng:	G/U:
Delprov II – läkemedelsberäkning		G/U:

Bosse Bengtsson**Totalt 16 frågor, maximalt 25 poäng och en fråga om läkemedelsberäkning (fråga 13)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Bosse Bengtsson är 73 år och är gift med Elin som är tio år yngre. De har två vuxna söner och barnbarn som bor i samma stad. Bosse är pensionär och fick för åtta år sedan diagnosen Parkinsons sjukdom. Elin är bekymrad då hon tycker att Bosse har försämrats i sin sjukdom och övertalar honom att ringa och boka tid på vårdcentralen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRALEN

Du tar emot Bosses samtal och han berättar kort om sin sjukdomshistoria, men lämnar sedan över telefonen till frun som berättar att maken har fått ökade problem. För att få reda på mer ställer du frågor som härrör till tecken vid Parkinsons sjukdom. Elin berättar att Bosse inte har några minnesstörningar men att han den sista tiden pratat alltmer med entonig röst, blivit tröttare och att han har fått ökade problem med balansen. Elin beskriver fortsatt att Bosse bland annat har blivit mer fumlig och går framåtlutad med trippande steg, han har armarna hängande nedåt och har svårt att rätta på sig.

1. **Ange 4 specifika tecken på Parkinsons sjukdom som Bosse kan besvaras av, förutom ovanstående. (0,5p/svar) (2p)**

1	
2	
3	
4	